

מאבקו של ירמיהו הנביא בנביאי השקר

ד"ר יושי פרג'ון yoshifa@gmail.com

מבוא: האם בני ישראל שמעו בקול נביאייהם?

1. הבעיה הגדולה של ימי ירמיהו – העם לא שומעים לדברי הנביאים:

✓ פרק ז: (כה) למרְהוֹם אֲשֶׁר יֵצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עַבְדֵי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשִּׁבְעִים וְשָׁלַח: (כו) וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּקְשׁוּ אֶת־עַרְפֹּם הָרְעוּ מֵאֲבוֹתָם: (כז) וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֲלֵיךָ וְקִרְאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא יִעֲנוּכָה: (כח) וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹל אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי יְיָ אֱלֹהֵי וְלֹא לָקְחוּ מִסָּר אֲבֹדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרַתָּה מִפִּיהֶם:

✓ פרק כ"ה: (א) הַדְּבָר אֲשֶׁר־הִיָּה עַל־יִרְמְיָהוּ עַל־כָּל־עַמּוֹת הַיְהוּדָה בְּשָׁנָה הַרְבֵּעִית לַיהוֹשֻׁעִים בְּרִיאֵי־שִׁיָּהוּ מֶלֶךְ הַיְהוּדָה הִיא הַשָּׁנָה הָרְאשִׁית לְנְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל: ... (ג) ... זֶה שֶׁלַּשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה דְבַר־ה' אֵלַי וְאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם אֲשֶׁכֶּם וְדַבַּר וְלֹא שָׁמַעְתֶּם: (ד) וְשָׁלַח ה' אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עַבְדָיו הַנְּבִיאִים הַשִּׁבְעִים וְשָׁלַח וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְלֹא הִטִּיתֶם אֶת־אָזְנְכֶם לִשְׁמָע:

✓ פרק כ"ו: (ד) וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר ה' אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלַי לְלַכְתָּ בְּתוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפִנְיֶיכֶם: (ה) לִשְׁמָע עַל־דְּבָרַי עַבְדֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר אָנֹכִי שָׁלַח אֲלֵיכֶם וְהַשִּׁבְעִים וְשָׁלַח וְלֹא שָׁמַעְתֶּם: (ו) וְנָתַתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כְּשֶׁלָּה...

✓ פרק כ"ט: (יז) כֹּה אָמַר ה' צָב־אוֹת הַנְּגִל מְשַׁלַּח בָּם אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־הַדְּבָר... (יט) תַּחַת אֲשֶׁר־לֹא שָׁמְעוּ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־ה' אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם אֶת־עַבְדֵי הַנְּבִיאִים הַשִּׁבְעִים וְשָׁלַח וְלֹא שָׁמַעְתֶּם נְאֻם־ה':

✓ פרק ל"ה: (טו) וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עַבְדֵי הַנְּבִיאִים הַשִּׁבְעִים וְשָׁלַח לֵאמֹר שְׁבוּ־נָא אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הָרָעָה... וְלֹא הִטִּיתֶם אֶת־אָזְנְכֶם וְלֹא שָׁמַעְתֶּם אֵלַי:

✓ פרק מ"ד: (ד) וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־עַבְדֵי הַנְּבִיאִים הַשִּׁבְעִים וְשָׁלַח לֵאמֹר אֲלַנָּה תַעֲשׂוּ אֵת דְּבַר־הַתַּעֲבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁנֵאתִי: (ה) וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם לָשׁוּב מִרַעְתְּכֶם...

2. העם מקשיבים לדברי הנביאים, אבל לא לנביאים נכונים:

✓ פרק כ"ג: (טו) כֹּה־אָמַר יְיָ צָב־אוֹת אֲלֵי־שָׁמְעוּ עַל־דְּבָרַי הַנְּבִיאִים הַנְּבִיאִים לְכֶם מִהַבָּלִים הֵמָּה אֲתֹכֶם חֲזוֹן לְכֶם וְדַבְּרוּ לֹא מִפִּי יְיָ: (יז) אֲמַרְתֶּם אֲמֹר לְמַנְאֲצֵי דְבַר יְיָ שְׁלוֹם יִהְיֶה לְכֶם וְכָל־הַיָּד בְּשָׂרֹת לְבוֹ אֲמַרוּ לֹא־תָבוֹא עֲלֵיכֶם רָעָה...

✓ פרק כ"ז: (יד) וְאֲלֵי־שָׁמְעוּ אֶל־דְּבָרַי הַנְּבִיאִים הָאֲמַרְתֶּם אֲלֵיכֶם לֵאמֹר לֹא תַעֲבְדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל כִּי שָׁקֵר הֵם נְבִיאִים לְכֶם: (טו) כִּי לֹא שָׁלַחְתִּים נְאֻם־יְיָ וְהֵם נְבִיאִים בְּשִׁמִּי לְשָׁקֵר לְמַעַן הַדִּיחִי אֶתְכֶם וְאֲבַדְתֶּם אֶתְכֶם וְהַנְּבִיאִים הַנְּבִיאִים לְכֶם:

(טז) וְאֲלֵי־הַכְּהֵנִים וְאֲלֵי־כָּל־הָעַם הַזֶּה דְּבַרְתִּי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ אֲלֵי־שָׁמְעוּ אֶל־דְּבָרַי נְבִיאִים הַנְּבִיאִים לְכֶם לֵאמֹר הִנֵּה כָּלִי בֵּיתִי מוֹשָׁבִים מִבְּבִלָּה עֲתָה מְהֵרָה כִּי שָׁקֵר הֵמָּה נְבִיאִים לְכֶם: (יז) אֲלֵי־שָׁמְעוּ אֲלֵיהֶם עַבְדוֹ אֶת־מֶלֶךְ־בָּבֶל וְחָיָה לְמַה תִּהְיֶה הָעִיר הַזֹּאת חֲרָבָה: (יח) וְאִם־נְבִיאִים הֵם וְאִם־יֵשׁ דְּבַר־יְיָ אִתְּכֶם יִפְגְּעוּ־נָא בִּי צָב־אוֹת לְבַלְתִּי־בְאוֹ הַכְּלִים הַנוֹתְרִים בְּבֵיתִי וּבֵית מֶלֶךְ הַיְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם בְּבִלָּה:

✓ פרק י"ד: (יא) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי אֵל תַּתְּפַלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה לְטוֹבָה: (יב) כִּי יֵצְמוּ אִינְיִי שָׁמַע אֵל רַנְתֶּם וְכִי יַעֲלוּ עֲלֶיךָ וּמִנְחָה אִינְיִי רָצָם כִּי בַחֲרַב וּבָרָעַב וּבְדַבַּר אָנֹכִי מִכְּלָה אוֹתָם:

(יג) וַיֹּאמֶר אֲהֵה אֲדַנְי ה' הִנֵּה הַנְּבִיאִים אֲמַרְתֶּם לָהֶם לֹא תֵרְאוּ חֶרֶב וְרָעַב לָכֶם כִּי שְׁלוֹם אָמַת אֲתָן לְכֶם בְּמָקוֹם הַזֶּה:

(יד) וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי שָׁקֵר הַנְּבִיאִים נְבִיאִים בְּשִׁמִּי לֹא שָׁלַחְתִּים וְלֹא צִוִּיתִים וְלֹא דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם חֲזוֹן שָׁקֵר וְקֹסֶם [ואלול] וְאֵלִיל [ותרמות] וְתַרְמִית לְכֶם הֵמָּה מִתְּנַבְּאִים לְכֶם:

(טו) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' עַל הַנְּבִיאִים הַנְּבִיאִים בְּשִׁמִּי וְאִנִּי לֹא שָׁלַחְתִּים וְהֵמָּה אֲמַרְתֶּם חֶרֶב וְרָעַב לֹא יִהְיֶה בְּאֶרֶץ הַזֹּאת בַּחֲרָב וּבָרָעַב יִתְמוּ הַנְּבִיאִים הַהֵמָּה: (טז) וְהָעָם אֲשֶׁר הֵמָּה נְבִיאִים לָהֶם יִהְיוּ מְשַׁלְּכִים בַּחֲצוֹת רֹשְׁלַם מִפְּנֵי הָרָעַב וְהַחֲרָב וְאִין מְקַבֵּר לְהֵמָּה הֵמָּה וְנִשְׁיָהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנִתֵיהֶם וְשִׁפְכֵתִי עֲלֵיהֶם אֵת רַעְתֶּם:

כיצד ניתן להבחין בין נביא אמת לנביא שקר?

3. מבחן המופת – שמות פרק ד:

(א) וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהָן לֹא־יִצְמִינּוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקִלִּי כִּי יֹאמְרוּ לֹא־נִרְאָה אֲלֵיךָ יְיָ: (ב) וַיֹּאמֶר אֲלֵי יְיָ [מהִזְהָר] (מזהה) בְּיַדְךָ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: (ג) וַיֹּאמֶר הַשְּׁלִיכְהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ וַיִּגַּס מֹשֶׁה

(ט) וְהָגַע אֲדָבָר עֲלֵיָוִי וְעַל־מַמְלָכָה לְבַנְתָּ וְלִנְטָע: (י) וְעָשָׂה (כתיב: הרעה) הָרַע בְּעֵינַי לְבַלְתִּי שְׁמַע בְּקוֹלִי וְנַחֲמַתִּי עַל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְהִיטִיב אוֹתוֹ:

מלחמות של נביאים בספר ירמיהו

10. נביאים נלחמים בשבט הסופרים – ירמיהו פרק כ"ט:

(א) וְאֵלֶּה דְבָרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יְרֵמְיָה הַנְּבִיא מִירוּשָׁלַם אֲלֵיתֶר זַקְנֵי הַגּוֹלָה וְאֵל־הַכֹּהֲנִים וְאֵל־הַנְּבִיאִים וְאֵל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מִירוּשָׁלַם בְּבִלְהָ... (ד) כֹּה אָמַר ה' צָב־אוֹת אֲ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־הִגְלִיתִי מִירוּשָׁלַם בְּבִלְהָ: (ה) בְּנֵי בָתִּים וְשָׁבוּ וְנִטְעוּ גִזְוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פָּרְיָן: (ו) קָחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וְקָחוּ לְבָנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת־בָּנוֹתֵיכֶם תִּנְנוּ לְאֲנָשִׁים וְתִלְדְּנָה בָנִים וּבָנוֹת וְרַב־יָשָׁם וְאֶל־תִּמְעָטוּ: (ז) וְדַרְשׁוּ אֶת־שָׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלִיתִי אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בַעֲדָהּ אֲלֵיהִי כִּי בְשָׁלוֹמָהּ יִהְיֶה לְכֶם שָׁלוֹם: פ (ח) כֹּל כֹּה אָמַר ה' צָב־אוֹת אֲ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲלֵי־יִשְׂרָאֵל לְכֶם נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר־בְּקִרְבְּכֶם וְקִסְמֵיכֶם וְאֶל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חֲלֻמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מְחַלְמִים: (ט) כִּי בְשֶׁקֶר הֵם נְבִיאִים לְכֶם בְּשֵׁמִי לֹא שָׁלַחְתִּים נְאֻם־ה':... (כ) וְאַתֶּם שְׁמַעוּ דְבַר־ה' כָּל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־שָׁלַחְתִּי מִירוּשָׁלַם בְּבִלְהָ: ס (כא) כֹּה־אָמַר ה' צָב־אוֹת אֲ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲלֵי־אֲחָאָב בְּרֻקוֹלִיָה וְאֲלֵי־צִדְקָיָהוּ בְרֻמְעַשְׂיָה הַנְּבִיאִים לְכֶם בְּשֵׁמִי שֶׁקֶר הִנְגִּי וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְהִכֶם לְעֵינֵיכֶם: (כב) וְלָקַח מֵהֶם קֶלְכָה לְכָל־גְּלוֹת יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּבָבֶל לֵאמֹר יִשְׁמָהּ ה' כִּצְדָקָיָהוּ וְכֹאחָב אֲשֶׁר־קָלַם מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּאֵשׁ: (כג) לָעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ נְבִלָה בְּיִשְׂרָאֵל וּנְגַאֲפוּ אֶת־נַשְׂיָי הָרַעִיָּם וַיְדַבְּרוּ דְבַר בְּשֵׁמִי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא צוִיתֶם וְאֲנִי [הוֹדַע] הִוִּדַע וְעַד נְאֻם־ה': ס (כד) וְאֲלֵי־שְׁמַעְיָהוּ הַנְּחֻלְמִי תֵאמַר לֵאמֹר: (כה) כֹּה־אָמַר ה' צָב־אוֹת אֲ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָעַן אֲשֶׁר אֶתְּהַ שְׁלַחְתָּ בְּשֵׁמֶךָ סִפְרִים אֲלֵי־כָל־הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וְאֲלֵי־צַפְנִיָה בְרֻמְעַשְׂיָה הַכֹּהֵן וְאֵל כָּל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר: (כו) ה' וְתִנְיָךְ כֹּהֵן תַּחַת הַיּוֹדֵעַ הַכֹּהֵן לְהַיּוֹת פְּקֻדִים בַּיּוֹם הַזֶּה לְכָל־אִישׁ מִשְׁגֵׁעַ וּמִתְנַבֵּא וְנִתְתָה אִתּוֹ אֶל־הַמַּהֲפֻכֹת וְאֶל־הַצִּינֹק: (כז) וְעַתָּה לָמָּה לֹא גַעַרְתָּ בִּירְמְיָהוּ הָעֹנֵתִי הַמִּתְנַבֵּא לְכֶם: (כח) כִּי עֲלִיָּן שָׁלַח אֲלֵינוּ בָּבֶל לֵאמֹר אֲרַכָּה הִיא בְּנֵי בָתִּים וְשָׁבוּ וְנִטְעוּ גִזְוֹת וְאָכְלוּ אֶת־פָּרִיָּהוּ: (כט) וַיִּקְרָא צַפְנִיָה הַכֹּהֵן אֶת־הַסֵּפֶר הַזֶּה בְּאָזְנֵי יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיאָה: פ (ל) וַיְהִי דְבַר־ה' אֲלֵי־יְרֵמְיָהוּ לֵאמֹר: (לא) שָׁלַח עַל־כָּל־הַגּוֹלָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' אֲלֵי־שְׁמַעְיָה הַנְּחֻלְמִי לָעַן אֲשֶׁר נְבִיא לְכֶם שְׁמַעְיָה וְאֲנִי לֹא שָׁלַחְתִּיו וַיְבַטַח אֶתְכֶם עַל־שֶׁקֶר: (לב) לָכֵן כֹּה־אָמַר ה' הַנְּבִיא פִקֹּד עַל־שְׁמַעְיָה הַנְּחֻלְמִי וְעַל־זַרְעוֹ לֹא־יִהְיֶה לוֹ אִישׁ וְיֹשְׁבֵי בְּתוֹךְ הָעָם הַזֶּה וְלֹא־יִרְאָה בְּטוֹב אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה־לְעַמִּי נְאֻם־ה' כִּי־סָרְהָ דָבָר עַל־ה': ס

11. האם ניתן לנבא בשם ה' על חורבן בית ה'? ירמיהו פרק כ"ו:

(א) בְּרֵאשִׁית מִמְלַכּוֹת יְהוֹזָקִים בֶּן יֵאשְׁיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה מֵאֵת ה' לֵאמֹר: (ב) כֹּה אָמַר ה' עֲמַד בַּחֲצַר בַּיּוֹם הַזֶּה וְדַבַּרְתָּ עַל כָּל־עַרְי יְהוּדָה הַנְּבִיאִים לְהַשְׁתַּחֲוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צוִיתִיךָ לְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אֶל תִּגְרַע דְּבָר: (ג) אוֹלֵי יִשְׁמְעוּ וְיָשָׁבוּ אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הָרָעָה וְנַחֲמַתִּי אֶל הָרָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי חָשַׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם מִפְּנֵי רַע מַעֲלֵיהֶם: (ד) וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר ה' אִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֲלֵי לִלְכַת בְּתוֹרַתִי אֲשֶׁר נִתְּנִי לְפָנֵיכֶם: (ה) לִשְׁמַע עַל דְּבָרֵי עֲבָדֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר אָנֹכִי שָׁלַח אֲלֵיכֶם וְהַשְׁפֵּם וְשָׁלַח וְלֹא שְׁמַעְתֶּם: (ו) וְנִתְּנִי אֶת הַבַּיִת הַזֶּה כְּשֵׁלָה וְאֶת הָעִיר [הַזֹּאת] הַזֹּאת אֶתְּן לְקַלְלָה לְכָל־גּוֹיֵי הָאָרֶץ: (ז) וַיִּשְׁמְעוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם אֶת יְרֵמְיָהוּ מִדְּבַר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בַּיּוֹם הַזֶּה: (ח) וַיְהִי כִכְלוֹת יְרֵמְיָהוּ לְדַבֵּר אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְדַבֵּר אֶל כָּל־הָעָם וַיִּתְפָּשׂוּ אֹתוֹ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לֵאמֹר מוֹת תָּמוּת: (ט) מִדּוֹעַ נְבִיַת בְּשֵׁם ה' לֵאמֹר כָּשָׁלוּ יִהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה וְהָעִיר הַזֹּאת תִּחָרַב מֵאִין יוֹשֵׁב וַיִּקְהַל כָּל־הָעָם אֶל יְרֵמְיָהוּ בַּיּוֹם הַזֶּה: (י) וַיִּשְׁמְעוּ שָׂרֵי יְהוּדָה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ מִבַּיִת הַמֶּלֶךְ בַּיּוֹם הַזֶּה וַיִּשְׁבּוּ בַּפֶּתַח שַׁעַר הַיְּהוּדָה: (יא) וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים אֶל הַשָּׂרִים וְאֵל כָּל־הָעָם לֵאמֹר מִשְׁפַּט מוֹת לְאִישׁ הַזֶּה כִּי נָבֵא אֶל הָעִיר הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם בְּאָזְנֵיכֶם: (יב) וַיֹּאמְרוּ יְרֵמְיָהוּ אֶל כָּל־הַשָּׂרִים וְאֵל כָּל־הָעָם לֵאמֹר ה' שָׁלַחְנִי לְהַנְּבִיא אֶל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֵל הָעִיר הַזֹּאת אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם: (יג) וְעַתָּה הִיטִיבוּ דְרָכֵיכֶם וּמַעֲלֵיכֶם וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל ה' אֲ-לֵהֵיכֶם וַיִּנְחַם ה' אֶל הָרָעָה אֲשֶׁר דָּבַר עֲלֵיכֶם: (יד) וְאֲנִי הִנְנִי בְיַדְכֶם עֹשׂוֹ לִי כְּטוֹב וְכִיִּשֶׁר בְּעֵינֵיכֶם: (טו) אִךְ יָדַעַתְּעוּ כִּי אִם מִמַּתִּים אַתֶּם אֹתִי כִּי דָם נָקִי אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם וְאֵל הָעִיר הַזֹּאת וְאֵל יִשְׁבִּיהָ כִּי בְּאֶמְתָּ שָׁלַחְנִי ה' עֲלֵיכֶם לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: (יז) וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֶל הַכֹּהֲנִים וְאֵל הַנְּבִיאִים אִין לְאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט מוֹת כִּי בְשֵׁם ה' אֲ-לֵהֵינוּ דָּבַר אֲלֵינוּ: (יח) וַיִּקְמוּ אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֵל כָּל־קַהֲל הָעָם לֵאמֹר: (יח) [מִיכִיָה] מִיכָה הַמּוֹרְשֵׁתִי הָיָה נָבֵא בִּימֵי חִזְקִיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמְרוּ אֵל כָּל־עַם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' צָב־אוֹת צִוּוּן

שָׁדָה תַּחֲרַשׁ וּירוֹשָׁלַיִם עֵיַים תִּהְיֶה וְהָרַ הַבַּיִת לְבָמוֹת יַעַר : (יט) הַהֲמַת הַמַּתְהוּ חֲזָקָהּוּ מִלֶּךְ ? הַיּוֹדָה וְכָל
הַיּוֹדָה הֲלֹא יָרָא אֶת ה' וַיַּחַל אֶת פְּנֵי ה' וַיִּנָּחֵם ה' אֶל הָרַעָה אֲשֶׁר דָּבַר עֲלֵיהֶם וְאַנְחָנוּ עֲשִׂים רָעָה גְדוֹלָה עַל
נַפְשׁוֹתֵינוּ :

[תקדים שלילי] (כ) וגם איש היה מתנבא בשם ה' אוריהו בן שמעיהו מקרית הערים וינבא על העיר
הזאת ועל הארץ הזאת ככל דברי ירמיהו : (כא) וישמע המלך יהויקים וכל גבוריו וכל השרים את דבריו
ויבקש המלך המיתו וישמע אוריהו וירא ויברח ויבא מצרים : (כב) וישלח המלך יהויקים אנשים מצרים
את אלנתו בן עכבור ואנשים אתו אל מצרים : (כג) ויוציאו את אוריהו ממצרים ויבא הוא אל המלך
יהויקים ויפכהו בחרב וישלף את נבלתו אל קברי בני העם :¹
[מסקנה] (כד) אז יד אחיקם בן שפן היתה את ירמיהו לבלתי תת אתו ביד העם להמיתו :

12. ירמיהו מושלך לבית הכלא בגלל שנחשד כבוגד בבלי – ירמיהו פרק ל"ז :

(יא) והיה בהעלות חיל הפשדים מעל ירושלים מפני חיל פרעה : ס (יב) ויצא ירמיהו מירושלים ללכת ארץ
בנימן לחלק משם בתוך העם : (יג) ויהיה הוא בשער בנימן ושם בעל פקדתי ושמו ירמיהו בן שלמיהו בן
חנניה ויתפש את ירמיהו הנביא לאמר אלהי הפשדים אתה נפל : (יד) ולאמר ירמיהו שקר אינני נפל על
הפשדים ולא שמע אליו ויתפש ירמיהו בירמיהו ויבאהו אלהי השרים : (טו) ויקצפו השרים על ירמיהו והכו
אתו ונתנו אותו בית האסור בית יהונתן הספר כי אתו עשו לבית הכלא :

13. ירמיהו מושלך לבור בגלל שנחשד כבוגד בבלי – ירמיהו פרק ל"ח :

(א) וישמע שפטגה ברמתן וגדלהו ברפשאור ויוכל בירושלמיהו ופשאור ברמלכיהו את הדברים אשר
ירמיהו מדבר אל כל העם לאמר : ס (ב) כה אמר ה' הישב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר וחיצא
אלהי הפשדים [יחיה] וחיה והיתה לו נפשו לשלל וחי : ס (ג) כה אמר ה' הנתן תנתן העיר הזאת ביד חיל
מלך בבל ולכה : (ד) ויאמרו השרים אלהי המלך יומת נא את האיש הזה כי על כן הוא מרפא את ידו אנשי
המלחמה הנשארם בעיר הזאת ואת ידי כל העם לדבר אליהם פדברים האלה כי האיש הזה איננו דרש
לשלום לעם הזה כי אסר רעה : (ה) ולאמר המלך צדקיהו הנה הוא בידכם כי אין המלך יוכל אתכם דבר :
(ו) ויקחו את ירמיהו וישלכו אתו אל הבור מלכיהו בירושלם אשר בחצר המטרה וישלחו את ירמיהו
בחדלים ובבור אינמים כי אסרטיט ויטבע ירמיהו בטיט :

14. שדרו במעמדו של ירמיהו... הפעם ברוך בן נריה הוא שנחשד כבוגד בבלי – ירמיהו פרק מ"ג-מ"ד :

(מ"ג, א) ויגשו כל שרי החילים ויוחנן ברקורח ויונה בן הושעיה וכל העם מקטן ועד גדול : (ב) ויאמרו
אלי ירמיהו הנביא תפלינא תחנתנו לפניך והתפלל בעדנו אלהי אלהיך בעד כל השארית הזאת כי נשארנו
מעט מהרבה כאשר עיניך ראות אתנו : (ג) ויגדלנו ה' אלהיך את הדרך אשר נלך בה ואת הדבר אשר
נעשה : (ד) ולאמר אליהם ירמיהו הנביא שמעתי הנני מתפלל אלהי אלהיכם פדברים והיה כל הדבר
אשר יענה ה' אתכם אגיד לכם לא אמנע מכם דבר : (ה) והמה אמרו אלי ירמיהו יהי ה' בנו לעד אמת
וינאמן אסר לא ככל הדבר אשר ישלח ה' אלהיך אליו בן נעשה : (ו) אסר טוב ואסר דע בקול ה' אלהינו
אשר [אנו] אנחנו שלחים אתך אליו נשמע למען אשר ייטב לנו כי נשמע בקול ה' אלהינו :
(ז) ויהי מקץ עשרת ימים ויהי דברה' אלי ירמיהו : (ח) ויקרא אל יוחנן ברקורח ואל כל שרי החילים אשר
אתו ולכל העם למקטן ועד גדול : (ט) ולאמר אליהם כה אמר ה' אלהי ישראל אשר שלחתם אתי אליו
להפיל תחנתכם לפני : (י) אסר שוב תשובו בארץ הזאת ובגיתי אתכם ולא אהרס ונטעתי אתכם ולא אתוש
כי בחמתי אלהי רעה אשר עשיתי לכם : (יא) אלתיראו מפני מלך בבל אשר אתם יראים מפניו אלתיראו
מפניו נאסר ה' כי אתכם אני להושיע אתכם ולהציל אתכם מידו : ... (יג) ואם אמרים אתם לא נשב בארץ
הזאת לבלתי שמע בקול ה' אלהיכם : (יד) לאמר לא כי ארץ מצרים נבוא אשר לא יראה מלחמה וקול
שובר לא נשמע ולחם לא נרעב ושם נשב : ... (טז) והיתה חרב אשר אתם יראים מפניה שם תשיג
אתכם בארץ מצרים והרעב אשר אתם דאגים מפניו שם ידבק אחריכם מצרים ושם תמותו :
(מ"ד, א) ויהי ככלות ירמיהו לדבר אל כל העם את כל דברי ה' אלהיכם אשר שלחו ה' אלהיכם אליהם
את כל הדברים האלה : ס (ב) ויאמר עזרה בן הושעיה ויוחנן ברקורח וכל האנשים הזדים אמרים אל
ירמיהו שקר אתה מדבר לא שלח ה' אלהינו לאמר לא יתבאו מצרים לגור שם : (ג) כי ברוך בן נריה
מסית אתך בנו למען תת אתנו ביד הפשדים להמית אתנו ולהגלות אתנו בבל :

האם נביא ה' יודע בהכרח לזהות נביא שקר?

15. איש האלוהים מיהודה והנביא הזקן מבית אל – מלכים-א פרק י"ג :

(יא) ונביא אחד זקן ישב בבית אל ויבוא בנו ויספר לו את כל המעשה אשר עשה אישה-אלהים | היום

¹ ירמיהו פרק ב' : (ל) לשון הפיית את בניכם מוסר לא לקחו אכלה חרבכם וביאיכם פארה משחית :

בבית-אל את־הדברים אשר דבר אלה־מִלְאָךְ וְיִסְפְּרוּם לְאַבְיָהֶם: ... (יד) וְיִלְךְ אַחֲרַי אִישׁ הָאֶל־לֵהִים וְיִמְצְאוּהוּ וְיִשָּׁב תַּחַת הָאֵלֶּה וְיֹאמְרוּ אֵלָיו הַאֲתָה אִישׁ־הָאֶל־לֵהִים אֲשֶׁר־בָּאתָ מִיְהוּדָה וְיֹאמְרוּ אָנֹכִי: (טו) וְיֹאמְרוּ אֵלָיו לָךְ אֲתָי הַבְּיָתָה וְאָכַל לֶחֶם: (טז) וְיֹאמְרוּ לֹא אוֹכַל לָשׁוּב אֲתָךְ וְלָבוֹא אֲתָךְ וְלֹא־אֶכַּל לֶחֶם וְלֹא־אֶשְׁתֶּה אֲתָךְ מֵיָמִים בְּמִקּוֹם הַזֶּה: (יז) כִּי־דָבַר אֶל־בְּדָבָר יִי לֹא־תֹאכַל לֶחֶם וְלֹא־תִשְׁתֶּה שָׁם מֵיָמִים לֹא־תָשׁוּב לְלִקְחַת בְּדָרְךָ אֲשֶׁר־הִלַּכְתָּ בָּהּ: (יח) וְיֹאמְרוּ לוֹ גַּם־אֲנִי נָבִיא כְמוֹךָ וּמִלְאָךְ דָּבַר אֶל־בְּדָבָר יִי לֹאֹמֵר הִשְׁבַּחוּ אֶתְךָ אֶל־בֵּיתְךָ וְיֹאכַל לֶחֶם וְיִשְׁתֶּה מֵיָמִים כַּחַשׁ לוֹ:

(יט) וְיִשָּׁב אִתּוֹ וְיֹאכַל לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וְיִשְׁתֶּה מֵיָמִים: (כ) וְיִהְיֶה הֵם וְשָׂבִים אֶל־הַשְּׁלַחַן וְיִהְיֶה דְבַר־יִי אֶל־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הִשִּׁיבוּ: (כא) וְיִקְרָא אֶל־אִישׁ הָאֶל־לֵהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ לְעוֹן כִּי מְרִיתָ כִּי יִי וְלֹא שְׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֱלֹהֶיךָ: (כב) וְתָשׁוּב וְתֹאכַל לֶחֶם וְתִשְׁתֶּה מֵיָמִים בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר דָּבַר אֱלֹהֶיךָ אֶל־תֹּאכַל לֶחֶם וְאֶל־תִּשְׁתֶּה מֵיָמִים לֹא־תָבוֹא נִבְלָתְךָ אֶל־קִבְרֶךָ אֲבֹתֶיךָ:

(כג) וְיִהְיֶה אַחֲרַי אָכְלוּ לֶחֶם וְאַחֲרַי שְׁתוּתוּ וְיִחַבְּשׁוּ לָם הַחֲמֹר לְנָבִיא אֲשֶׁר הִשִּׁיבוּ: (כד) וְיִלְךְ וְיִמְצְאוּהוּ אַרְיָה בְּדָרְךָ וְיִמְיָתוּהוּ וְיִתְּחִי נִבְלָתוֹ מִשְׁלַכְתָּ בְּדָרְךָ וְיִחַמְמוּר עִמָּךְ אֶצְלָה וְהִאֲרִיחַ עִמָּךְ אֶצְל הַנְּבִילָה: ... (כט) וְיִשָּׂא הַנְּבִיאִים אֶת־נִבְלַת אִישׁ־הָאֶל־לֵהִים וְיִנְתְּחוּ אֶל־הַחֲמֹר וְיִשְׁיַבְּחוּ וְיִבְּאוּ אֶל־עִיר הַנְּבִיאִים הַזֶּקֶן לְסִפְדּוֹ וְיִלְקְבוּהוּ: (ל) וַיִּנַּח אֶת־נִבְלָתוֹ בְּקִבְרוֹ וַיִּסְפְּדוּ עָלָיו הוּא אֲחִי:

(לא) וְיִהְיֶה אַחֲרַי קִבְרוֹ אִתּוֹ וְיֹאמְרוּ אֶל־בְּנָיו לֵאמֹר בְּמוֹתַי וּקְבַרְתֶּם אֹתִי בְּקִבְרֶךָ אֲשֶׁר אִישׁ הָאֶל־לֵהִים קָבַר בּוֹ אֶצְל עַצְמֹתָיו הַיְחִיחוּ אֶת־עַצְמֹתַי: (לב) כִּי הִיָּה יְהוָה הַדְּבָר אֲשֶׁר קָרָא בְּדָבָר יִי עַל־הַמְּצַבִּים אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל וְעַל־כְּלַבֵּי הַבָּמֹת אֲשֶׁר בְּעָרֵי שְׁמֹרֹן:

16. מאבקו של ירמיהו הנביא עם חנניה בן עזור הנביא – ירמיהו פרק כ"ח:

(א) וְיִהְיֶה בַּשָּׁנָה הַהִיא בְּרֵאשִׁית מַמְלַכְתָּךְ צְדָקְיָה מִלְדֵי־יְהוּדָה [בשנת] בַּשָּׁנָה הַרְבֵּעִית בַּחֲדָשׁ הַחֲמִישִׁי אָמַר אֵלַי חֲנַנְיָה בְּרֵעִי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר מִגְּבֻעוֹן בְּבֵית ה' לְעִינַי הַכְּהֻנִּים וְכָל־הַעָם לֵאמֹר: (ב) כֹּה־אָמַר ה' צָב־אֲוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר שְׁבַרְתִּי אֶת־עַל מִלְךְ בָּבֶל: (ג) בְּעוֹדִי שְׁנַתִּים יָמִים אָנֹכִי מְשִׁיב אֶל־הַמִּקּוֹם הַזֶּה אֶת־כָּל־כְּלֵי־בַיִת ה' אֲשֶׁר לָךְ נְבוּכַדְנֶאֱצַר מִלְדֵי־בָבֶל מִן־הַמִּקּוֹם הַזֶּה וְיָבִיאֶם בָּבֶל: (ד) וְאֶת־יְכֻנְיָה בְּרֵעִי וְיִקְוִים מִלְדֵי־יְהוּדָה וְאֶת־כָּל־גְּלוּת יְהוּדָה הַבָּאִים בָּבֶלָה אָנֹכִי מְשִׁיב אֶל־הַמִּקּוֹם הַזֶּה נְאֻם־ה' כִּי אֲשַׁבֵּר אֶת־עַל מִלְךְ בָּבֶל: (ה) וְיֹאמְרוּ יְרֵמְיָה הַנְּבִיאִים אֶל־חֲנַנְיָה הַנְּבִיאִים לְעִינַי הַכְּהֻנִּים וְלְעִינַי כָּל־הָעָם הַעֹמְדִים בְּבֵית ה' : (ו) וְיֹאמְרוּ יְרֵמְיָה הַנְּבִיאִים אֲמֹן כִּי יַעֲשֶׂה ה' יָקֹם ה' אֶת־דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר נְבִאתָ לְהַשִּׁיב כְּלֵי־בַיִת ה' וְכָל־הַגְּלוּלָה מִבָּבֶל אֶל־הַמִּקּוֹם הַזֶּה: (ז) אֲדַשְׁמַעֲנָא הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי דָּבַר בְּאָזְנֶיךָ וּבְאָזְנֵי כָל־הָעָם: (ח) הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הִיָּו לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ מִן־הָעוֹלָם וַיִּנְבְּאוּ אֶל־אַרְצוֹת רַבּוֹת וְעַל־מַמְלַכּוֹת גְּדוֹלוֹת לְמַלְחָמָה וְלַרְעָה וּלְדָבָר: (ט) הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר יִנְבְּאוּ לְשָׁלוֹם בְּבֵית דָּבָר הַנְּבִיאִים יוֹדַע הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־שָׁלְחוּ ה' בְּאַמֶּת:

(י) וַיִּקְחוּ חֲנַנְיָה הַנְּבִיאִים אֶת־הַמוֹטָה מֵעַל צִנּוֹר יְרֵמְיָה הַנְּבִיאִים וַיִּשְׁבְּרֶהוּ: (יא) וְיֹאמְרוּ חֲנַנְיָה לְעִינַי כָּל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' כִּכָּה אֲשַׁבֵּר אֶת־עַל נְבוּכַדְנֶאֱצַר מִלְדֵי־בָבֶל בְּעוֹדִי שְׁנַתִּים יָמִים מֵעַל־צִנּוֹר כָּל־הַגּוֹיִם וְיִלְךְ יְרֵמְיָה הַנְּבִיאִים לְדַרְכּוֹ:

(יב) וְיִהְיֶה דְבַר־ה' אֶל־יְרֵמְיָה אַחֲרַי שְׁבוֹר חֲנַנְיָה הַנְּבִיאִים אֶת־הַמוֹטָה מֵעַל צִנּוֹר יְרֵמְיָה הַנְּבִיאִים לֵאמֹר: (יג) הַלּוֹדֵךְ וְאַמְרָתְךָ אֶל־חֲנַנְיָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' מוֹטוֹת עַץ שְׁבַרְתָּ וְעָשִׂיתָ תַּחְתֵּיהֶן מוֹטוֹת בְּרֹזֶל: (יד) כִּי כֹה־אָמַר ה' צָב־אֲוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־בְּרֹזֶל נִתְּתִי עַל־צִנּוֹר אֶת־נְבוּכַדְנֶאֱצַר מִלְדֵי־בָבֶל וְעַבְדּוֹהוּ וְגַם אֶת־חַיֵּי הַשָּׂדֶה נִתְּתִי לוֹ:

(טו) וְיֹאמְרוּ יְרֵמְיָה הַנְּבִיאִים אֶל־חֲנַנְיָה הַנְּבִיאִים שְׁמַעֲנָא חֲנַנְיָה לֹא־שָׁלַחְךָ ה' וְאַתָּה הַבְּטַחְתָּ אֶת־הָעָם הַזֶּה עַל־שֵׁקֶר: (טז) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' הַנְּבִיאִים מִשְׁלַחְךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה הַשָּׂנֶה אֲתָה מֵת כִּי־סָרְהָ דְבַרְתָּ אֶל־ה': (יז) וַיָּמָת חֲנַנְיָה הַנְּבִיאִים בַּשָּׁנָה הַהִיא בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי:

17. האם ירמיהו מאמין שה' הטעה את הנביאים? ירמיהו ד':

(ט) וְהִנֵּה בְיוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְיָ יֹאבֵד לְבִיהֶמְלֶךְ וְלֵב הַשָּׂרִים וְנִשְׁמַו הַכְּהֻנִּים וְהַנְּבִיאִים וְתַמְחוּ: (י) וְאֹמְרוּ אֲהִיָּהוּ אֶל־דְּגֵי יְיָ (קרי: א-להים) אָכֵן הַשֵּׂא הַשֵּׂאת לָעָם הַזֶּה וְלִירוּשָׁלַם לֵאמֹר שָׁלוֹם יְהִיָּה לָכֵם וְנִגְעָה חָרֵב עַד־הַחֲפָטִשׁ:

האם נביא שקר יודע בהכרח שהוא נביא שקר?

18. סוגים שונים של נביאי שקר – ירמיהו פרק כ"ג:

(כה) שְׁמַעֲתִי אֶת אֲשֶׁר־אָמְרוּ הַנְּבִיאִים הַנְּבִיאִים בְּשִׁמִּי שֵׁקֶר לֵאמֹר חֲלַמְתִּי חֲלַמְתִּי: (כו) עַד־מַתִּי הִנֵּשׁ בָּלֵב הַנְּבִיאִים נְבִיאֵי הַשֵּׁקֶר וְנְבִיאֵי תְרַמַּת לֵבָם: (כז) הַחֲשָׁבִים לְהַשְׁכִּיחַ אֶת־עַמִּי בַחֲלוּמֹתָם אֲשֶׁר יִסְפְּרוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ כַּאֲשֶׁר שָׁכַחוּ אֲבוֹתָם אֶת־שִׁמִּי בְּבַעַל: (כח) הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־אֲתוּ חֲלוּם יִסְפְּרוּ חֲלוּם וְאֲשֶׁר דָּבְרוּ אִתּוֹ יְדַבֵּר דְּבָרֵי אֱמֶת מִהַלְתִּיבֵן אֶת־הַבַּר נְאֻם־יְיָ: (כט) הַלּוֹא כֹה דְבַרִּי כַּאֲשֶׁר נְאֻם־יְיָ וְכַפְטִישׁ יִפְצֹץ סָלַע:

(ל) לָכֵן הִנְנִי עַל־הַנְּבִיאִים נְאֻם־יְיָ מִגְּנֹבֵי דְבָרֵי אִישׁ מֵאֵת רַעֲהוֹ:

(לא) הִנְנִי עַל־הַנְּבִיאִים נְאֻם־יְיָ הַלְקַחִים לְשׁוֹנִם וְיִנְאֲמוּ נְאֻם:

(לב) הִנְנִי עַל־נְבִיאֵי חֲלָמוֹת שֵׁקֶר נְאֻם־יְיָ וְיִסְפְּרוּם וַיִּתְּעוּ אֶת־עַמִּי בְשֵׁקְרֵיהֶם וּבְכַפְזוֹתָם וְאֹנְכֵי לֹא־

שְׁלַחְתִּים וְלֹא צוֹיִתִים וְהוֹעִיל לֹא יוֹעִילוּ לְעַם הַזֶּה נְאֻם יי':

19. האם 'מפתה את הנביא האמת לדבר שקר'?! יחזקאל פרק י"ד:

(ז) כִּי אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִהַגֵּר אֲשֶׁר יִגְוֹר בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנְגֹּר מֵאַחֲרַי וַיַּעַל גְּלוּלֵי אֶלְלָבוֹ וּמִכְשׁוֹל עֲזוֹנוֹ
שָׂשִׁים נִכְח פְּנֵיו וּבֹא אֶל־הַנְּבִיא לְדַרְשׁוֹ בִּי אָנִי ה' וַעֲנֵה־לִּי בִי: (ח) וְנִתְּתִי פְּנֵי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִשְׁמַתִּיהוּ לְאֹתוֹת
וְלִמְשָׁלִים וְהִכְרַתִּיו מִתּוֹךְ עַמִּי וַיִּדְעַתֶּם כִּי־אָנִי ה': ס
(ט) וְהַנְּבִיא כִּי־תִפְתָּהּ וְדַבֵּר דְּבַר אָנִי ה' פְּתִיתִי אֶת הַנְּבִיא הַהוּא וְנִטִּיתִי אֶת־יְדֵי עַלְוֵו וְהִשְׁמַדְתִּיו מִתּוֹךְ עַמִּי
יִשְׂרָאֵל: (י) וְנִשְׁאַוּ עֹנְסִים בְּעֹן הַדָּרֶשׁ כַּעֲשׂוֹן הַנְּבִיא יְהוָה: (יא) לְמַעַן לֹא־יִתְּעוּ עוֹד בֵּית־יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרַי וְלֹא־
יִטְמְאוּ עוֹד בְּכָל־פְּשָׁעֵיהֶם וְהָיוּ לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֹא־לֵהִיִּם נְאֻם אֲ-דְגִי ה':

20. האם 'שלח רוח שקר בפי הנביאים? מלכים-א פרק כ"ב:

(יט) וַיֹּאמֶר [=מִיכַיְהוּ בֶן יִמְלָה לֹאחָב] לְכֹן שָׁמַע דְּבַר־ה' רְאִיתִי אֶת־ה' יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּאוֹ וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם
עֹמְדֵי עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ: (כ) וַיֹּאמֶר ה' מִי יִפְתָּה אֶת־אֲחָאָב וַיַּעַל וַיִּפֹּל בְּרַמֹּת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכָה זֶה וְזֶה
אָמַר בְּכָה: (כא) וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי ה' וַיֹּאמֶר אָנִי אֶפְתְּנֵו וַיֹּאמֶר ה' אֲלֵו בְּמָה: (כב) וַיֹּאמֶר אֶצֵּא
וְהִלִּיתִי רוּחַ שְׁקֵר בְּפִי פְּלִנְבִיאֵיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּהּ וְגִס־תִּנְכָּל צֹא וַעֲשֵׂה־כֹן: (כג) וַעֲתָה הִנֵּה נִתְּן ה' רוּחַ שְׁקֵר
בְּפִי פְּלִנְבִיאֵיךְ אֵלֶּה וְה' דִּבֶּר עֲלֶיךָ רָעָה:
(כד) וַיִּגְשׁ צְדַקְיָהוּ בְּרִנְעָנָה וַיִּכָּה אֶת־מִיכָיְהוּ עַל־הַלְּחִי וַיֹּאמֶר אֵיזָה עֲבַר רוּח־ה' מֵאַתִּי לְדַבֵּר אוֹתָךְ: (כה)
וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנֵּךְ רָעָה בְּיוֹם הַהוּא אֲשֶׁר תִּבָּא חֹדֶר בְּחֹדֶר לְהַחֲבֶה: (כו) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל קַח אֶת־
מִיכָיְהוּ וְהִשְׁיבֵהוּ אֶל־אֲמֹן שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ בְּרֵחַמֶלֶךְ: (כז) וְאֲמַרְתָּ בָּה אָמַר מֶלֶךְ שִׁימוּ אֶת־זֶה בֵּית
הַכְּלָא וְהִאֲכִילֵהוּ לָחֶם לַחֵץ וּמִים לַחֵץ עַד בְּאֵי בְשָׁלוֹם: (כח) וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב תִּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דַבֵּר
ה' בִּי וַיֹּאמֶר שָׁמְעוּ עַמִּים כָּלֶם:

איך בכל זאת ניתן להבחין בין נביא אמת לנביא שקר?

21. ההולכים אחרי הבעל אינם נביאי אמת – ירמיהו פרק ב':

(ח) הַכְּהֻנִים לֹא אָמְרוּ אִינִי וְתַפְשִׁי הַתּוֹרָה לֹא יְדַעוּנִי וְהָרַעִים פִּשְׁעוּ בִי וְהַנְּבִאִים נִבְּאוּ בְּעֵל וְאַחֲרַי לֹא
יֹעִלוּ הֶלְכוּ: (ט) לְכֹן עַד אָרִיב אֶתְכֶם נְאֻם יי' וְאֶת־בְּנֵי בְנֵיכֶם אָרִיב: ... (כו) כְּבִשְׁת גִּנְבִי כִי יִמְצֵא כֹן הַבְּיֹשִׁו
בֵּית יִשְׂרָאֵל הִמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם וְכַהֲנֵיהֶם וְנְבִיאֵיהֶם: (כז) אֲמַרִים לַעֲץ אָבִי אֶתָּה וְלֹא־בֹן אֶת [לְדַתְנֹו]
[ילדתנ] כִּי־פָנּוּ אֵלַי עָרְף וְלֹא פָנִים וּבַעַת רָעַתֶּם: לֹא־מָרוּ קוֹמָה וְהוֹשִׁיעֵנּוּ: (כח) וְאִינִי אֵלֶה־יְדֵי אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ לְךָ
לְקוֹמוֹ אִם־יוֹשִׁיעוּךָ בַּעַת רָעַתָּךְ בִּי מִסִּפְרָ עָרִיךְ הִנֵּו אֵלֶה־יְדֵי הַתּוֹדָה:

22. רודפי בצע אינם נביאי אמת – ירמיהו פרק ח':

(ח) אֵיכָה תֹאמְרוּ חֲכָמִים אֲנַחְנוּ וְתוֹרַת יי' אֲתַנּוּ אַכֹּן הִנֵּה לְשֶׁקֶר עֲשָׂה עֵט שְׁקֵר סִפְרִים: (ט) הַבְּשׁוּ חֲכָמִים
חִתּוֹ וַיִּכְלְדוּ הִנֵּה בְדַבְר־יי' מֵאִסּוֹ וְחֲכָמַת מָה לָּהֶם: (י) לְכֹן אֲתַן אֶת־נִשְׁיָהֶם לְאַחֲרִים שְׂדוֹתֵיהֶם לְיוֹרְשִׁים
כִּי מִקְטָן וְעַד־גָּדוֹל כָּלֶה בְּצַע בְּצַע מִנְּבִיא וְעַד־כֹּהֵן כָּלֶה עֲשָׂה שְׁקֵר: (יא) וַיִּרְפוּ אֶת־שִׁבְר בַּת־עַמִּל עַל־נִקְלָה
לֹא־מָרוּ שָׁלוֹם | שָׁלוֹם וְאִין שָׁלוֹם: (יב) הַבְּשׁוּ כִי תֹעֲבָה עֲשׂוּ גִם־בוֹשׁ לֹא־יִבְשׁוּ וְהַפְּלִם לֹא יִדְעוּ לְכֹן יִפְלוּ
בַּנְּפִלִים בַּעַת פְּקַדְתֶּם וְכִשְׁלוּ אָמַר יי':

23. נואפים אינם נביאי אמת – ירמיהו פרק כ"ט:

(כא) כֹּה־אָמַר יי' צָב־אוֹת אֲ-לֵהִי יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲחָאָב בְּרוֹקוֹלֵה וְאֶל־צְדַקְיָהוּ בְּרִמְעֵשֶׁלְה הַנְּבִאִים לְכֶם בְּשִׁמִּי
שְׁקֵר הִנְנִי! נִתְּן אֲתֶם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וְהֶפְסִם לְעֵינֵיכֶם: ... (כג) יָעַן אֲשֶׁר עֲשׂוּ נְבִלָה בְּיִשְׂרָאֵל
וַיִּנְאֲפוּ אֶת־נִשְׁי רַעִיהֶם וַיִּדְבְּרוּ דְבַר בְּשִׁמִּי שְׁקֵר אֲשֶׁר לֹא צוֹיִתֶם וְאֲנֹכִי [הַיּוֹדֵעַ] [הַיּוֹדֵעַ] וְעַד נְאֻם יי':

24. נואפים, הולכים אחרי הבעל, שקרנים ותומכי רשעים אינם נביאי אמת – ירמיהו פרק כ"ג:

(יג) וּבְנִבְיָאֵי שְׁמֵרוֹן רְאִיתִי תִפְלָה הַנְּבִאֵו בְּעֵל וַיִּתְּעוּ אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל: (יד) וּבְנִבְאֵי יְרוּשָׁלַם רְאִיתִי
שַׁעֲרוֹרָה נְאוֹף וְהִלֵּךְ בְּשֶׁקֶר וְחִזְקוּ יְדֵי מְרַעִים לְבִלְתִּי־שִׁבּוּ אִישׁ מְרַעְתּוֹ הַיּוֹדֵי כָלֶם כְּסֻדָּם וַיִּשְׁבְּיָה פַעֲמָרָה:
(טו) לְכֹן כֹּה־אָמַר יי' צָב־אוֹת עַל־הַנְּבִאִים הַנְּנִי מֵאֲכִיל אוֹתֶם לַעֲנָה וְהַשְׁקַתִּים מִי־רֹאשׁ כִּי מֵאֵת נְבִיאֵי
יְרוּשָׁלַם יֵצֵא חֲנֹפֶה לְכָל־הָאָרֶץ:
(טז) כֹּה־אָמַר יי' צָב־אוֹת אֶל־תִּשְׁמְעוּ עַל־דְּבַרִי הַנְּבִאִים הַנְּבִאִים לְכֶם מִהַבְּלִים הִמָּה אֶתְכֶם חֲזוֹן לְכֶם
יִדְבְּרוּ לֹא מִפִּי יי': (יז) אֲמַרִים אָמור לְמִנְאֲצֵי דְבַר יי' שָׁלוֹם יְהִי לְכֶם וְכָל־הַלֵּךְ בְּשַׁרְרוֹת לְבוֹ אָמְרוּ לֹא
תָבוֹא עֲלֵיכֶם רָעָה:
(יח) כִּי מִי עֹמֵד בְּסוֹד יי' וַיִּרְא וַיִּשְׁמַע אֶת־דְּבַרִי מִי־הַקְּשִׁיב [דְּבַרִי] [דְּבַרִי] וַיִּשְׁמַע: (יט) הִנֵּה! סַעֲרַת יי'
חֲמָה יֵצֵא וְסַעַר מִתְחוֹלֵל עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יְחוּל: (כ) לֹא יִשׁוּב אֶף־יי' עַד־עֲשִׂיתּוּ וְעַד־הִקִּימוּ מִזְמוֹת לְבוֹ
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְּבוֹנְנוּ בָּה בִינָה: (כא) לֹא־שְׁלַחְתִּי אֶת־הַנְּבִאִים וְתֶם רָצוּ לֹא־דַבְּרַתִּי אֲלֵיהֶם וְתֶם נִבְּאוּ:
(כב) וְאִם־עֲמַדוּ בְּסוֹדֵי וַיִּשְׁמְעוּ דְבַרִי אֶת־עַמִּי וַיִּשְׁבוּ מִדְּרַכֶם הָרָע וּמְרַע מַעֲלָלֵיהֶם: